

som det er mig muligt, henlede Ministeriets Opmærksomhed paa dette Forhold og opfordre til, at man under Forhandlingerne om en Handelstraktat med Tyskland vil søge at opnaa saa mange Lempelser for denne Eksport som muligt. Jeg haaber ogsaa, at de Mænd, som fra Danmarks Side føre Forhandlingerne med Tyskland, ville sætte sig i Forbindelse med de Kredse, som have et særligt Kendskab til den Eksport, som finder Sted til de forskellige Karantæner i Tyskland. Vi ere, som jeg sagde i Fjor, meget gode Kunder for Tyskland, og overfor andre Lande er der fra Tysklands Side gjort Indrømmelser, som det vilde være meget gavnligt og godt for os at opnaa.

Til Trods for, at det ser ud til, at vi Landbrugere saaledes ogsaa ville komme til at mærke denne Krise, kan det vel nok siges, at Landbruget er det Erhverv, som vil komme lettest over den. Man kan ganske vist henvise til, som det er sket fra en enkelt Side, at sammenlignet med forrige Aar er Værdien af de Landbrugsprodukter, som ere solgte i Aar herfra til Udlandet, gaaet betydeligt op. Men det er ikke nogen absolut Maalestok for, hvorledes det i det hele taget betaler sig at være Landbruger, eller for, hvorledes det i det hele staar til i Landbruget. Der er nemlig overmaade mange Ting, der her maa tages med i Betragtning. Vi ere her i Danmark komne ind paa en Produktion, der medfører, at der til Landbruget kræves en Mængde Raaprodukter. Vi maa derfor undersøge, hvorledes Værdien af disse indførte Raaprodukter stiller sig. Jeg tror for Resten, den stiller sig saa temmelig gunstig. Men endvidere maa det erindres, at der i Landbruget paa forskellige Maader hvert eneste Aar sættes store Kapitaler ind ikke alene til Mergling, Dræning, Kalkning osv., men i større og større Omfang til Opførelse af tidssvarende Landbrugsbygninger, der rejses paa de gamles Plads. Det er en stor og efterhaanden større og større Kapital, som paa den Maade bliver bunden i Landbruget, og af hvilken vi maa svare de nødvendige Renter, og det maa regnes med, naar vi ville vide, hvorledes Landbruget i det hele betaler sig.

Den store Aarsag til, at vi i Landbruget, selv om vi ogsaa lide under Krisen, dog kunne komme nogenlunde godt over den, kan, som det ogsaa allerede er berørt fra anden Side, udtrykkes ved et eneste Ord, nemlig Andelssagen. Hvis vi

ikke havde staaet ved hverandres Side, hvis vi ikke havde staaet Ryg mod Ryg i Kampen for de Fremskridt, vi i Forening have naaet, hvis Andelssagen ikke havde faaet et saadant Tag i de danske Landbrugere, som den mere og mere har faaet, vilde det have været ganske anderledes ødelæggende, naar der brød en Krise ind over Landet. Det er den gode gammel-dags Tillid, som er til Stede i disse Andelsforetagender — maaske enkelte ville sige, skønt jeg dog neppe kan tro det, at det ogsaa er Rester af en svunden Kultur —, der i Virkeligheden bevirker, at vi have kunnet løse de store Problemer paa Landbrugets Omraade i den sidste Menneskealder. Denne Tillid skulde nødvendigvis rokkes. Man hører i vore Dage saa meget om, at Tilliden er rokket Mand og Mand imellem, men denne Tillid skulde nødvendigvis rokkes, thi dermed staar og falder Andelssagen. Hvis vi ikke i Andelsforetagenderne have Tillid til hinanden, gad jeg se, hvorledes det efterhaanden vil udvikle sig. Om vi end have huset en storstilet Forbryder imellem os, som har sjoflet den Tillid, der er vist ham, skulde det nødvendigvis føre til, at vi ogsaa skulde kvæle den Tillid, vi have til hverandre i de forskellige Andelsforetagender. Jeg er overbevist om, at det heller ikke vil ske. Nej, som sagt, Andelssagen er netop noget, der i høj Grad vil bidrage til, at vi komme saa let over Krisen som overhovedet muligt. Men selvfølgelig maa vi lære noget af det, der nu er sket, lære at føre Kontrol ogsaa i vore Andelsforetagender, foretage en skarp Analyse af de Mænd, som komme frem i de ledende Stillinger indenfor Landbruget, og man kunde maaske have Lov til at tilføje en særlig skarp Analyse af dem, der komme fra andre Befolkningskredse, trænge sig frem i vore Andelsforetagender og spille en ledende Rolle der. Det kan være ædle Motiver, der drive dem til at stille deres Arbejdskraft til Raadighed der, men det kan ogsaa være den rene Geschäft, og nu mere end nogen Sinde maa vi se at komme ind paa at drive disse Geschäftsmennesker, der altid tale højt, ud af vore forskellige Andelsforetagender.

Endelig kunde jeg have Lyst til kort at fremkomme med nogle politiske Bemærkninger. Jeg har været meget glad ved de Udtalelser, der ere komne fra den højtærede Konseilspræsident, naar han foruden meget andet udtalte, at det nu maatte være det selvstændige Venstre,